

מתוך אגף הדרכה ומפעלים

אתגרי הנוער

- ★ לברר אילו תפקידים ומשימות נדרשים בני נוער למלא כיום.
- ★ לבחון באמצעות מגילת העצמאות את הקשר בין משימות בני נוער אז והיום.
- ★ להעלות רעיונות לאתגרים ולמשימות שבני נוער יכולים למלא כיום.

למדריך : כתוב על פלקט את השורות :

**"כשבאתי לא מצאתי שום דבר
יכול להיות שזה נגמר?"**

הקרא לחניכים את השורות הבאות מתוך משירו של יהונתן גפן " יכול להיות שזה נגמר":

"כאן איפה שאתה רואה ת'דשא
היו פעם רק יתושים וביצות
אומרים שפעם היה כאן חלום נהדר
אבל כשבאתי לראות לא מצאתי שום דבר
יכול להיות שזה נגמר? יכול להיות שזה נגמר?"

והיה לנו בשביל מה לקום בבוקר
כי לנו לנו לנו ארץ זאת".

אגרות לדיון:

1. יהונתן גפן מציין משימות לאומיות משנותיה הראשונות של המדינה (ייבוש ביצות, בנייה). האם נסתיימו משימות אלו?
2. מהם האתגרים של החברה הישראלית היום?
3. מה דומה בהם לאתגרים ה"ישנים"? ומה שונה?
4. מה מקומו של הנוער בעשייה - אילו תפקידים ואתגרים יש ויכולים להיות לנוער בימינו?

עלה ה' - אישי בקבוצה:

למדריך: תלה על קירות החדר, כמו בתערוכה, בצורה מעניינת ואסתטית. את הקטעים שבנספח - אמירות, היגדים ושירים, המבטאים נתינה, אכפתיות, מעורבות חברתית ועזרה לזולת. בקש מכל חניך לבחור קטע אחד מן התערוכה, שאליו הוא מתחבר או שאותו הוא רואה כמשמעותי ביותר.

החניכים נחלקים לקבוצות בנות 4-5 חברים.

מילות לדיון:

1. מה המסר המובע בכל קטע?
2. מהי לדעתכם החשיבות של מעורבות חברתית בכלל ושל נתינה בפרט?
3. האם לדעתכם יש לבני נוער תפקיד ייחודי הקשור לנתינה ולמעורבות? אם כן, מהו?
4. העלו רעיונות לאתגרים, למשימות ולעשייה חברתית המתאימים לכם כבני נוער (במישור האישי, הקבוצתי והלאומי).
5. בחרו מתוך הרעיונות שהועלו 2-3 משימות שבהן הייתם רוצים ליטול חלק.

נציגי הקבוצות יציגו את המשימות שבחרו.

למדריך: הקרן על גבי הקיר, או לחלופין חלק לכל זוג משתתפים את הקטעים הבאים הלקוחים ממגילת העצמאות:

בארץ ישראל קם העם היהודי בה עוצבה דמותו הרוחנית הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי.

...מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה

ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, חלוצים מגינים הפריחו שממות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית...

לפיכך התכנסנו אנו חברי מועצת העם... ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטת מועצת האומות המאוחדות אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל היא מדינת ישראל....

מדינת ישראל תהיה פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות, תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה, תהיה מושתת על יסודות החירות, הצדק והשלום, לאור חזונו של נביאי ישראל. תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין. תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, ותרבות. תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות.

אנו קוראים לכל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב הישוב בעליה ובבנין ולעמוד לימינו במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת הדורות לגאולת ישראל...

אזות לדיון:

1. האם ניתן למצוא במגילה רעיונות שניתן לתרגמם למשימות לאומיות?
2. האם יש קשר בין התפקידים והאתגרים של החברה הישראלית ובני הנוער, שהעליתם בקבוצות, לבין הרעיונות במגילה? מה דומה? מה שונה?
למדריך: יתכן שהחניכים יתקשו לתרגם את ההצהרות למשימות. ניתן לכוון אותם על ידי הפניה למילים מסוימות כגון: יצירת נכסי תרבות, החייאת השפה העברית, עלייה יהודית וקיבוץ גלויות.
3. האם יש המשכיות או נתק בין האתגרים והמשימות של אז והיום?
4. האם תפקידינו כיום קלים יותר או קשים יותר מתפקידי בני נוער לפני קום המדינה ובשנותיה הראשונות?
5. אילו אתגרים נוספים ניתן להציב בפני בני נוער? (ניתן להעזר במדור "זרקור")
6. מאהטמה גנדי אמר: "כל אחד מאתנו חייב להיות השינוי שאנו רוצים לראות בעולם" - מה ניתן להבין מאמירה זו? האם אתם מסכימים לה? למה היא מחייבת?
מומלץ לסכם את הרעיונות על גבי בריסטול ולתלות בכיתה.

נספח: אמירות, היכדים, שירים

אל תלך לפני - כי אולי לא אצעד אחריך, אל תלך מאחורי - כי אולי לא אדע להוביל, לך פשוט לצדי - והייה ידיד. (אלבר קאמי)

כבני נוער במדינת ישראל קיבלנו את ההזדמנות להיות שותפים ומעורבים, לעשות, להשפיע ולשנות.... באמצעות עבודה, עשייה ומאמץ הצליחו מועצות התלמידים ברחבי הארץ להגשים מטרות רבות. בני נוער קיימו פעולות למען הקהילה, למען הכרת השונה, למען ייצוג אמיתי של בני נוער, מציאת מענה לצרכיו ולרצונותיו, למען הידברות, ולמען הזכות שלנו כנוער להשפיע על המתרחש במדינה. (מתוך דברי ליעד מודריק, יו"ר מועצת התלמידים והנוער הארצית בשנת תשנ"ז)

למחרת חזרתי לאותו רחוב והלכתי לכל אורכו עד שמצאתי את מספר 259. עליתי בצעדים לא כל כך בטוחים אל הקומה השלישית. הדלת נפתחה. לפני עמד אדם בשנות ה-40 והביט בי בעיניים מפוחדות קמעה. שלום, אמרתי, אני מתנדבת אצלכם בעניין ה"עברית". הו, זו את, ללמד עברית אותי ואת הבנות שלי-כן?
אין צורך להמשיך ולתאר לכם את הדיאלוג. רק אומר עוד משפט אחד: עכשיו אני מאושרת וכמוני גם המשפחה. נהייתי בת בית אצלם תוך זמן קצר.
העיקר - להתגבר על הקשיים ולצעוד הלאה, יש מי שמרוויח מזה!
(מתוך: "הפגישה הראשונה" מאת רותי זיקרי. מסיפורם של תלמידים חונכים, אגף הנוער, סיוון תשנ"א)

בעיני מחולק העולם לשלושה סוגי אנשים: המעטים שהם המפעילים, הרבים שהם המופעלים והרוב המכריע העומד מהצד ואינו מפעיל ואינו מופעל.
(ניקולס מארי בטלר)

העולם מתחלק לשניים: המאמינים בבלתי ייאמן והמבצעים את הבלתי אפשרי. (אוסקר ויילד)

סוג האהבה היסודי ביותר, שעליו מבוססים כל סיפורי האהבה, הוא אהבת האחים. בזאת מתכוון אני להרגשת האחריות, הדאגה, יחס הכבוד שמתכוון אליו הפסוק: ואהבת לרעך כמוך. באהבת אחים יש משום חוויית הברית בין כל בני האדם, הסולידריות האנושית, האחדות האנושית. אהבת אחים מבוססת על ההרגשה שכולנו הננו אחד. הבדלי הכישרון, התבונה והדעת מבוטלים הם לעומת זהות התוך האנושי המשותף לכל בני האדם. (אריך פרום, אמנות האהבה)

שירה הנוער שיר עתידנו/ שיר התגשמות בניין ועלייה...
כל עוד הנוער לנו במולדת/ קום יקום חזון עם ישראל. (שמואל בס)

אני ואתה נשנה את העולם/ אני ואתה, אז יבואו כבר כולם/ אמרו את זה קודם לפני לא משנה,
אני ואתה נשנה את העולם. (אריק איינשטיין)

זהו ספור על ארבעה אנשים ששמותיהם היו: **כולם, מישהו, כל אחד ואף אחד**.
היתה עבודה חשובה שצריך היה לבצע ו**כולם** נתבקש לעשותה. **כולם** היה בטוח שמישהו יעשה
זאת. **כל אחד** יכול היה לבצע, אבל **אף אחד** לא עשה זאת. **מישהו** כעס מאוד, מפני שהיה זה
תפקידו של **כולם** לעשות. **כולם** חשב ש**מישהו** יכול לעשות זאת, אבל **אף אחד** הבין ש**כולם** לא
עשה. זה הסתיים כאשר **כולם** האשים את מישהו, **שאף אחד** לא עשה את מה ש**כל אחד** יכול היה
לעשות. (תרגום מאנגלית)

... זה בא לי בחזון לפני שניים שלושה לילות ומאז הרעיון הזה מטרטר לי בראש.
למה לא לחשוף את המנגנון של הטוסטר, אמרתי לעצמי, לראות איך הלחם משנה את צבעו מלבן
לחום זהוב? לראות את המטמורפוזה במו עיניך. .... אני מדבר על זכוכית שקופה עם הסלילים
הזהרים בפנים.
אלוהים, כמה הייתי רוצה לעבוד על זה עכשיו, לשבת לשרטט כמה תכניות...
לעשות את העולם למקום טוב יותר. להביא קצת יופי לפינות האפרוריות והמשמימות של
הנשמה. אפשר לעשות את זה עם טוסטר, אפשר לעשות את זה עם שיר, אפשר לעשות את זה
כשמושיטים יד לאדם זר. לא חשוב איך עושים את זה. להשאיר את העולם קצת יותר טוב ממה
שהיה כשמצאת אותו. זה הדבר הכי טוב שאדם יכול לעשות.
(מתוך "טימבוקטו" מאת פול אוסטר)